

Чужденецът откъсна очи от планината и погледна момичето пред себе си. Дълги години беше работил с най-различни хора и сега бе почти напълно сигурен, че знае какво си е помислила. Повярвала е, че ѝ е показал златото, за да я впечатли с богатството си, така както и тя самата се опитваше да го впечатли с младостта и безразличието си.

– Кой съм всъщност ли? Е, добре, да кажем, че съм човек, който от известно време търси определена истина. Успях да я открия на теория, но никога не съм я прилагал на практика.

– Каква истина?

– Истината за човешката природа. Открих, че винаги се поддаваме на изкушението, щом ни се предостави такъв случай. В зависимост от условията всяко човешко същество на Земята е в състояние да върши злини.

– Мисля, че...

– Не става дума за това какво ти или аз мислим или в какво искаме да вярваме, а да открия дали теорията ми е вярна. Искаш да узнаеш кой съм ли? Аз съм много богат и много известен индустриалец, разпореждал съм се с хиляди работници, бил съм суров, когато се е налагало, и добър, когато съм смятал за необходимо. Изживял съм неща, за които хората не са и предполагали, че съществуват, и съм преминал всякакви граници в търсенето както на удоволствието, така и на познанието. Узнах какво е рай, когато мислех, че съм в плен на ада на рутината и семейния живот, и разбрах какво е ад, когато вече можех да се радвам на рая и на пълната свобода. Ето кой съм аз – човек, който през целия си живот е бил и добър, и лош, може би най-подготвеният, за да си отговори на въпроса за човешката същност, и затова съм тук. Знам и какво друго ще поискаш да научиш сега.

Шантал усети, че губи позиции: трябваше бързо да си ги възвърне.

– Мислите, че ще ви попитам защо ми показахте златото, нали? Но в действителност това, което искам да разбера, е защо един богат и прочут индустриалец е дошъл във Вискос, за да търси отговор на въпрос, който може да намери в книгите, университетите или, ако чисто и просто отиде при някой добър философ.

Чужденецът хареса прозорливостта на момичето. Чудесно, както винаги бе избрал подходящия човек.

– Дойдох във Вискос, защото замислих един план. Преди много време гледах една пиеса на Дюренмат, автор, когото ти сигурно познаваш...

Последните му думи бяха чиста провокация. Разбира се, че това момиче никога не бе чувало за Дюренмат и сега отново щеше да си придаде безразличен вид, сякаш знае за кого става дума.

– Продължавайте – каза Шантал, преструвайки се на безразлична.

– Радвам се, че го познаваш, но позволи ми да ти припомня за коя точно от пиесите му говоря.

Той премери добре думите си, за да не звучат прекалено цинично, а в същото време и достатъчно твърдо, за да изразят убедеността му, че тя лъже.

– След като забогатява, една жена се връща в родния град само за да унизи и унищожи мъжа, който я е отхвърлил, когато е била млада. Целият ѝ живот, бракът ѝ, финансовите ѝ успехи са били мотивирани единствено от желанието да отмъсти на първата си любов. И тогава замислих собствения си план: да отида на някое откъснато от света място, където всички гледат на живота с радост, спокойствие, състрадание, и да се опитам да ги накарам да престъпят някои от Божите заповеди.

Шантал отклони погледа си и го насочи към планината. Чужденецът бе разбрал, че тя не познава този автор, и сега се боеше да не би да я попита кои са Божите заповеди. Не бе много религиозна и нямаше никакво понятие за тях.

– В това село всички са честни, като се започне от теб – продължи чужденецът. – Показах ти златно кюлче, което би могло да те направи независима, да ти даде възможност да напуснеш това място, да обикаляш света, да правиш това, за което винаги са мечтали момичетата от малките и затънтени села. Кюлчето ще остане там; ти знаеш, че е мое, но ако искаш, можеш да го откраднеш. И така ще престъпиш заповедта: „Не кради!“.

Момичето погледна чужденеца.

– Що се отнася до останалите десет кюлчета, те са достатъчни, за да могат всички жители от градчето да не работят до края на живота си – продължи той. – Не пожелах да ги заровиш отново, защото ще ги преместя на място, което само аз ще знам. Искам, като се върнеш в селото, да кажеш, че си ги видяла и че съм склонен да ги дам на жителите на Вискос, ако те сторят нещо, което никога не са предполагали, че могат да направят.

– Какво например?

– Не става дума за пример, а за нещо конкретно: искам да престъпят заповедта „Не убивай!“.

– Какво?!

Въпросът ѝ бе прозвучал като вик.

– Точно това, което току-що чу. Искам да извършат престъпление.

Чужденецът усети, че момичето се вцепени, и разбра, че тя би могла да избяга всеки момент, без да чуе останалата част от историята. Трябваше бързо да ѝ разкаже всичко, което бе планирал.

– Давам ви срок една седмица. Ако на седмия ден в селото някой бъде убит – няма значение кой: жертвата може да е старец, може да е неизлечимо болен или луд, който само създава грижи, – ще оставя златото на неговите жители и ще си извадя заключението, че всички сме лоши. Ако ти откраднеш онова златно кюлче, но селото устои на изкушението, ще си направя извода, че има добри и лоши хора, което би поставило сериозен проблем, защото би било равнозначно на духовна битка, която може да бъде спечелена от всяка една от двете страни. Ти вярваш ли в Бог, в духовни борби, в битки между ангели и демони?

Момичето не каза нищо и този път той разбра, че е задал въпроса в неподходящ момент, рискувайки тя да му обърне гръб и да не го изслуша. По-добре да спре с иронията и да говори направо.

– Ако в края на краищата си тръгна от селото заедно с моите единайсет златни кюлчета, ще излезе, че всичко, в което съм искал да вярвам, е лъжа. Ще умра с отговора, който не бих искал да получа, защото животът би бил по-приемлив за мен, ако се окаже прав и светът е лош. И въпреки че ще продължа да страдам както преди, ако знам, че всички страдат, болката ще е по-поносима. Но ако само някои са осъдени да преживеят големи трагедии, тогава има нещо много погрешно в Сътворението.

Очите на Шантал бяха пълни със сълзи, но тя все пак намери сили да се овладее.

– Но защо правите това? Защо с моето село?

– Не става дума за теб или за твоето село. Мисля единствено за себе си: историята на един човек, това е историята на всички хора. Искам да узная дали сме добри или лоши. Ако се окаже, че сме добри, значи Бог е справедлив и ще ми прости всичко, което съм извършил, злото, което съм пожелал за онези, които се опитаха да ме унищожат, погрешните решения, които съм взел в най-важните моменти, това, което ти предлагам в момента – защото именно Той ме е подтикнал към злото. А ако се окаже, че сме лоши, то тогава всичко е позволено и изобщо не съм вземал погрешни решения. Предварително сме осъдени и няма никакво значение какво вършим през живота си, тъй като изкуплението е извън мислите и действията на човека.

Преди Шантал да си тръгне, той добави:

– Можеш да решиш да не участваш. В такъв случай ще кажа на всички, че съм ти дал шанс да им помогнеш, но ти не си приела, и тогава аз самият ще им направя предложението. Ако решат да убият някого, твърде вероятно е жертвата да си ти.